

מראי מקומות- מנחות ע"ב

על לשון הגמ', דמשמע דצריך קרא ללמדנו דאף היכא דעדיין לא הביאו מן העומרין, דאם לא מצאו מן הקמה דיכולין להביא מן העומרין, ולמה צריך קרא לזה. וכ' לייסד דמה דאמרי' בעלמא דבקדשים צריך שישנה עליו לעכב, היינו דאם לא שנה עליו הכתוב, וכבר הביא הקרבן, יצא בזה, ואין צריך להביא עוד קרבן, עד ששנה עליו לעכב. אבל היכא דעדיין לא הביא הקרבן, ואינו יכול להביא הקרבן באופן לכתחלה, י"ל דאפי' אם לא שנה עליו לעכב, מ"מ אינו יכול להביא הקרבן באופן זה, דנמצא דלא קיים המצוה כמו שצויה התורה, ואינו יכול להביא הקרבן באופן זה. וע"ז צריכין דרשה בסוגיין, לומר דאם אינו יכול להביא מן הקמה, יש לו אז לכתחלה להקריב מן העומרין.

(ד) **מנין שאם נקצר ביום כשר- הק' הקרן אורה,** הא כבר דרשינן שאם לא מצא מן הקמה דיביא מן העומרין, אלמא דקצירה דלילה לא מעכב (דהא לכאו' מיירי בעומרין שכבר היו נקצרים מקודם), וא"כ קרא ל"ל לומר דאם נקצר ביום כשר. וכ' דמשמע מזה דאע"ג דאם נקצר קודם הפסח כשר, מ"מ ה"א דנקצר ביום שלאחריו פסול, ומשום דבעינן תמימות, דהיינו דהקצירה הי' צריך להיות קודם (או בשעת) התחלת הספירה. ולכן צריך קרא לומר דאפי' קצירה ביום שלאחריו כשר.

(ה) **והתנן, כל הלילה כשר לקצירת העומר וכו', קתני לילה דומיא דיום וכו'- הק' בחי' הגרי"ז,** לכאו' הא דאמרי' דאם נקצר ביום כשר, הכוונה הוא דאם דלא קיים מצות קצירה, כיון דמצות קצירה הוא בלילה, מ"מ יכול ליקח מעומרין קצורים כבר כדי לצאת מצות הקרבת העומר. אבל א"כ, מהו קו' הגמ' מהמשנה דכל הלילה כשר, וכו', אה"נ, כל הלילה כשר למצות קצירת העומר, וביום אינו יכול לצאת מצוה זו כלל, אבל מ"מ יכול להביא העומר. והוכיח מזה דעכשיו חידש הגמ' דאם קצר ביום, קיים אף מצות קצירה, ולא רק דיכול להביא מעומרין קצורים נופשות דלפי זה יתורץ קו' הקרי"א הנ"ל, דהק' דכבר ידעי' דיכול לצאת ידי

(א) **קצירכם אמר רחמנא, ולא קציר מצוה- ע'** ביד דוד שכ' דלכאו' מוכח מכאן דמצות נחום אבליים הוא מצוה דאורייתא, דאם אינו אלא מדרבנן, א"כ איך יכול לקצור משום בית האבל. והוא שי' הבה"ג, והרמב"ן בספר המצוות (סוף שורש א') כ' דמצות נחום אבליים נכלל במצות והלכת בדרכיו. אבל לכאו' שי' הרמב"ם ק', שהוא כ' דמצות נחום אבליים אינו אלא מדבריהם. וכ' היד דוד דס"ל להרמב"ם דמצות נחום אבליים נכלל במצות ואהבת לרעך כמוך. וע"ע בשפת אמת לעיל (עא. על המשנה) שכ' דמה דאמרי' דקצירכם אמר רחמנא ולא קציר של מצוה, אין הביאור דצריך להיות מצוה ממש, אלא החילוק הוא דמה דקצירכם היינו קציר של אכילה, לאפוקי קציר של איזה צורך אחרת, וכמו דאם צריך למקום לישוב, דאי"ז נכלל בהא דקצירכם, ולכן מותר לקצור קודם לעומר. וע"ע במנחת חינוך (ש"ב, ו') דכ' דהתורה מדבר בכמה פעמים לענין מילי דרבנן, ולכן כאן ג"כ שפיר נכלל בהמיעוט דקצירכם לא קציר של מצוה נולכאו' כוונתו דכיון דצריך לשמוע לרבנן, ממילא אי"ז קציר שלו, דאין לו ברירה אם לעשותו או לאן.

(ב) **דכמה דאפשר לא טרחינן- הק' הקרן אורה,** וכי משום טירחא יתירא הוא דאסור לעשות כריכות, ומה ענין איסור טירחא לכאן. ותי' דה"ק, כיון דהקצירה אסורה, אלא לדבר מצוה הותרה, הא לעשות כריכות כדרך הקוצרים מיתחזי כקצירת רשות, ולכן אסור.

(ג) **מנין שאם לא מצא מן הקמה יביא מן העומרין, תלמוד לומר וכו'- הק' הטהרת הקודש,** למה צריך קרא דאם לא מצא מן הקמה יביא מן העומרין (וכן בכל הדרשות), הרי בקדשים לעולם אינו מעכב עד ששנה עליו הכתוב לעכב, וא"כ לכאו' אפי' בלא ריבוי אנו יודעין דאינו מעכב. וכ' דבשלמא על התורה עצמה יש ליישב, דצריך ריבוי היכא דכבר הבי מן העומרין, ושוב מצאו מן הקמה, דה"א דעדיין צריכין להביא מן הקמה, וע"ז בא הכתוב לומר דאין צריכין, ויצא במה דכבר הביאו מן העומרין. אבל עדיין יש להק'

(י) **בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה- ע' במנחת חינוך (ש"ב, י') דכ' דדוקא בליל שבת אמרי' דדוחה שבת משום דחביבה מצוה בשעתה, וזהו עיקר זמן מצותה, אבל אם לא קצרוהו בליל י"ט, או אם קצרוהו ונפסל, בודאי ביום השבת אסור לקצרו, ואינם יכולים להביא העומר.**

(יא) **אלא שאני התם שהרי דחתה שחיטה את השבת- פרש"י, דאי אפשר לעשותה מערב שבת. והעיר המקדש דוד (כ"ה, סוס"ק א'), הרי אפשר לשחוט ולקבל מערב שבת, ולהלינו בראשו של מזבח. מיהו יש להסתפק אם גם בדם הדין הוא דאין לינה מועלת בראשו של מזבח. אבל שוב כ' דאפי' אם אמרי' דגם בדם אין לינה חל אם הוא על המזבח, מ"מ כיון שהוא קרבן שבת, א"כ לא רק זריקתו צריכה להיות בשבת אלא כל עבודותיו, ואף שחיטה וקבלה צריכה להיות בשבת, דכל זה בכלל הקרבת הקרבן.**

אלו מנחות נקמצות

(יב) **וקומץ קרב לעצמו ושירים קריבין לעצמן- ע' בתוס' בסוטה (כג. ד"ה הקומץ), שהביא מהירושלמי דדן משום מה שיריים אלו באין, משום קומץ או משום שיריים. והנפק"מ הוא, דאם משום קומץ הם באין, אינו נותנו בלילה, ואינו נותנו לאחר מיתה, ואינו מחשב להן (ע' פי' זה ברש"ש שם), אבל אם הוי משום שיריים, אז נותנו בלילה, ונותנו לאחר מיתה.**

(יג) **מנין שאין חולקין מנחות כנגד זבחים- פרש"י, שלא יאמר הכהן לחבירו טול אתה זבחים ואני מנחות. וע' בשפת אמת דכ' לחקור בזה, האם הביאור הוא דאפי' אם שניהם רוצים לחלוק, אפ"ה אסור להם לחלוק. ולכאור' ק' לומר כן, שהלא במתנה ודאי יכול א' ליתן לחבירו. וא"כ, כשחולק עמו מנחה כנגד זבח, ליהוי כנותן זה מנחתו במתנה לחבירו וחבירו נותן לו במתנה זבחו. ודוחק לומר דגוה"כ הוא דאסור בכה"ג דוקא, דהיינו היכא דחולקים בהדדי. ולכן כ' דעיקר הלימוד הוא דאין א' יכול לכופף את חבירו לחלק מנחה כנגד זבח, דלולי הפסוק ה"א**

המצוה בעומרים שהיו נקצרים מעיקרא, ול"ל קרא דאם נקצר ביום כשר. ולפי החי' הגרי"ז שפיר צריך קרא, דלמדים מזה דיצא מצות קצירה ג"כ ביום. וצ"ע לפי זה איך תי' הקר"א קו' החי' הגרי"ז על קו' המשנה ממגילה].

(ו) **ולחקטיר חלבים- פרש"י, מה שמתעכל מן המזבח מחזיר כל הלילה. והעיר בחי' הגרי"ז, למה נקט רש"י דנתעכל, הא אפי' לכתחלה יכול להקטיר החלבים על המזבח, עכ"פ מן התורה, ע"ש.**

(ז) **הוי פקח ושתוק- ואף טומאה דחוי' בציבור, פרש"י דשתוק שלא יאמרו מותר להקריב מנחה טמאה ואפי' ביחיד. וע' בחי' הגרי"ז דהעיר דהנה בריצוי ציץ הא בעינן שיהא קרבן של ציבור, דאפי' ביחיד יכול להקריב קרבן בטומאה כיון דהציץ מרצה, ורק מדרבנן אסור בשל יחיד.**

(ח) **שכל עומר שנקצר שלא כמצותו פסול- ע' בחי' הגרי"ז דלכאור' צ"ל לפי זה דחולק ראב"ש גם אהא דיכול להביא העומר מן העומרים דנקצרים מעיקרא, דהא היו נקצרים שלא כמצותן, ולכאור' עכצ"ל דס"ל לראב"ש דגם הם פסולים. אולם ע' בר' גרשום דכ' דמה דס"ל לראב"ש דכל שנקצר שלא כמצותו פסול, "כלומר, מוטב שיביא בטומאה משיקצור אחר ביום", ולפי זה שפיר י"ל דס"ל לראב"ש דבעומרים הנקצרים כשר.**

(ט) **ראב"ש בשי' ר"ע רבו של אביו אמרה- הק' הטהרת הקודש, למה אמרי' דבשי' ר"ע אמרה, הרי גם יכול לסבור כשי' ר"א, דס"ל דמכשירי מצוה דוחין שבת, דהא ע"כ לא קסבר דוחין א"כ נאנס או עבר, ולא עשאן מערב שבת, אז דוחין שבת. אבל כל זמן דיכול לקיים שניהם, אין דוחה את השבת. וא"כ, יוצא דגם לר"א יש להוכיח דנקצר שלא כמצותו פסול, דאי כשר, האיך אמרה התורה לקצור בשבת לכתחלה, דכך מוכח מוכח מקרא דבחריש ובקציר, דמותר לקוצרה בשבת, ואמאי, הא אפשר לעשותן מע"ש, אע"כ דגם לר"א יש להוכיח דפסול מערב יו"ט. וע"ש מש"כ ליישב ע"פ דברי תוס' ד"ה אמאי.**

דיכול א' לכוף את חבירו על כך, וכמו דכופין על מדת סדום, כיון דאין בחלק משהו של המחנה כדי אכילה, ושותפין כה"ג יכולין לכוף א' את חבירו מדין גוד או אגוד, כיון דאין בו כדי חלוקה. ולכן קמ"ל קרא דהלכה כך הוא, שיחלקו בכל מנחה בפנ"ע. ופי' בזה מש"כ רש"י שלא יאמר כהן לחבירו, דהיינו היכא דהשני מעכב. אבל אם כל הבית אב מרוצין לחלוק מנחה כנגד מנחה או כנגד זבח, אפשר דמהני, וסיים דצ"ע לדינא.